

ROMÂNIA
ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
SECȚIA DE CONTENCIOS ADMINISTRATIV ȘI FISCAL

DECIZIA nr. 4143**Dosar nr. 5842/2/2019**

Sedința publică de la 22 septembrie 2022

Președinte:	Liliana Vișan	- judecător
	Claudia Marcela Canacheu	- judecător
	Decebal Constantin Vlad	- judecător
	Daniela Nucă	- magistrat-asistent

S-a luat în examinare recursul declarat de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității împotriva sentinței civile nr. 922 din 5 octombrie 2020 pronunțate de Curtea de Apel București – Secția a IX-a contencios administrativ și fiscal.

La apelul nominal, făcut în ședință publică, se prezintă recurentul – reclamant Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, prin consilier juridic și intimatul – pârât Ioana Savu, prin avocat cu delegație de substituție

Procedura de citare este legal îndeplinită.

Magistratul – asistent prezintă referatul cauzei, învederând că recursul este declarat și motivat cu respectarea termenului prevăzut de lege și este scutit de plata taxei judiciare de timbru; au fost comunicate motivele de recurs, a fost depusă la dosar întâmpinare.

Nemaifiind alte cereri, Înalta Curte constată cauza în stare de judecată și acordă cuvântul părților asupra cererii de recurs.

Reprezentantul recurentului – reclamant solicită admiterea recursului astfel cum a fost formulat, casarea sentinței atacate, iar în rejudecare, admiterea cererii și constatarea calității de colaborator al securității. Consideră că în speță este incident motivul de nelegalitate prevăzut de art. 488 alin. 1 pct. 8 din Codul de procedură civilă, instanța de fond făcând o greșită interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 2 lit. b din O.U.G. nr. 24/2008. Consideră că în speță sunt îndeplinite condițiile pentru circumscrierea în sfera noțiunii de colaborator al securității, având în vedere că, din materialul arhivistic adus în probațiune, în primă instanță, rezultă că intimatul – pârât a furnizat securității note informative olografe privind manifestări de nemulțumire și deținere a unei mașini de scris. În practica judiciară s-a statuat că erau atent monitorizate persoanele care dețineau

mașini de scris, fiind văzute ca un potențial pericol prin posibilitatea de a fi multiplicat materiale contrare regimului. În acest sens, menționează Hotărârea nr. 4702/2011 pronunțată de Curtea de Apel București. Totodată învederează că, pentru furnizarea unor asemenea informații, pârâtul a conștientizat că asupra persoanei cu privire la care s-a realizat delațiunea se pot lua măsuri suplimentare de verificare, vizând astfel îngrădirea dreptului la viață privată. Prin urmare, solicită admiterea recursului astfel cum a fost formulat, casarea sentinței atacate și constatarea calității de colaborator al securității.

Reprezentanta intimatului – pârât solicită respingerea recursului ca nefondat și menținerea sentinței instanței de fond ca fiind temeinică și legală. Apreciază că motivele invocate de către recurent nu se circumscriu motivelor de nelegalitate prevăzute de art. 488 alin. 1 pct. 8 din Codul de procedură civilă, se face vorbire despre aprecierea probatoriului făcut de prima instanță, aspect ce nu mai poate fi reluat în fața instanței de recurs. Susține că hotărârea instanței de fond este legală, fiind interpretate în mod corect dispozițiile 2 lit. b din O.U.G. nr. 24/2008. Arată că pârâtul nu a denunțat activități contrare regimului totalitar comunist care să conducă la îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Așa cum corect a constatat și prima instanță, susține că nu există nici o intenție, niciun factor subiectiv nu a urmărit să atragă eventuale sancțiuni prin declarațiile făcute. Apreciază că instanța de fond a făcut o corectă aplicare și interpretare a prevederilor legale. Precizează că nu solicită cheltuieli de judecată.

În conformitate cu dispozițiile art. 494 din Codul de procedură civilă coroborate cu dispozițiile art. 394 din Codul de procedură civilă, Înalta Curte declară închise dezbaterile și reține cauza spre soluționare.

ÎNALTA CURTE,

Asupra recursului de față;

Din examinarea lucrărilor din dosar, constată următoarele:

I. Circumstanțele cauzei

1. Cadrul procesual

Prin cererea înregistrată pe rolul Curții de Apel București sub nr. 5842/2/2019 la data de 16.10.2019, reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității a solicitat constatarea existenței calității de colaborator al Securității în ceea ce îl privește pe pârâtul Ioana Savu.

2. Soluția instanței de fond

Prin sentința civilă nr. 922 din 5 octombrie 2020 pronunțată de Curtea de Apel București – Secția a IX-a contencios administrativ și fiscal a fost respinsă cererea formulată de reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, în contradictoriu cu pârâtul Ioana Savu, ca neîntemeiată.

3. Cererea de recurs

Împotriva hotărârii pronunțate de instanța de fond a formulat recurs reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, întemeiat pe motivul de casare prevăzut de art. 488 alin. (1) pct. 8 din Codul de procedură civilă, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea sentinței, iar în rejudecare admiterea acțiunii astfel cum a fost formulată.

În motivarea recursului, a arătat că prima instanță a pronunțat sentința cu interpretarea și aplicarea greșită a prevederilor art. 2 lit. b din OUG nr. 24/2008.

A menționat recurentul că este de notorietate că Securitatea monitoriza cu atenție orice manifestare de nemulțumire, orice contestare a clasei politice și a condițiilor de trai reprezentând o atitudine potrivnică regimului totalitar comunist.

Astfel cum rezultă din documentele reținute în nota de constatare, titularul dosarului a fost urmărit pentru înscrisuri cu caracter dușmănos. Ca urmare a celor declarate de pârât, ofițerul fixează ca sarcină pârâtului „de a stabili dacă mai deține mașină de scris”, precum și dirijarea altor surse din subordine.

A susținut recurentul că, în perioada regimului comunist, deținerea unei mașini de scris era atent monitorizată de Securitate, pentru că persoana urmărită putea tipări materiale de propagandă anticomunistă, care să incite la revolte publice.

A menționat recurentul că, din această perspectivă, contrar celor reținute prin sentința recurată, intimatul-pârât a denunțat o atitudine potrivnică regimului comunist.

Informațiile furnizate de intimatul-pârât au vizat îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Prin furnizarea acestor informații, pârâtul a conștientizat că asupra persoanei la care s-a referit în delațiunile sale se pot lua măsuri de urmărire și verificare și, prin urmare, a vizat această consecință.

A concluzionat recurentul că, în speță, sunt îndeplinite cele două condiții legale impuse de legiuitor pentru constatarea calității de colaborator.

4. Apărările intimatului

Intimatul-pârât a formulat întâmpinare, solicitând respingerea recursului ca nefondat și menținerea sentinței instanței de fond ca fiind temeinică și legală.

În motivare, a arătat intimatul că susținerile recurentului nu se circumscriu motivelor de nelegalitate prevăzute de dispozițiile art. 488 alin. 1 pct. 8 din Codul de procedură civilă. Totodată, aceste susțineri sunt vădit neîntemeiate.

A apreciat intimatul că înscrisurile depuse în probațiune nu reprezintă probe care să facă dovada îndeplinirii cerințelor legale privind îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, nerezultând că informațiile furnizate de pârât au periclitat în vreun mod integritatea fizică sau psihică a persoanei menționate în notele respective, fiind de altfel informații notorii.

A susținut intimatul că împrejurările în care a fost semnat angajamentul sunt esențiale, întrucât nu a avut intenția și nu a urmărit să încalce drepturile fundamentale ale vreunei persoane sau să denunțe activități potrivnice regimului

comunist, angajamentul intervenind într-un context impus, obișnuit, de altfel, în perioada regimului comunist.

A menționat intimatul că nu a dat niciodată note informative din proprie inițiativă despre fiind silit să redacteze câteva note la presiunea milițienilor care îi spuneau și ce să scrie, asigurându-l că acestea nu vor avea niciun efect asupra nimănui. Niciodată nu a spus lucruri care să îl afecteze pe iar acesta nu a suferit nicio măsură din cauza intimatului. De altfel, din lecturarea notelor, se observă că datele în sine au fost inofensive și cu caracter general, iar înscrisurile depuse la dosar nu relevă elemente care ar fi putut genera consecințe nefaste suportate de persoana vizată.

În opinia intimatului, simpla relatare a unor lucruri și fapte arhicunoscute la nivelul comunității nu poate duce la concluzia indubitabilă că ar fi fost colaborator al Securității.

Intimatul a susținut că nu se poate reține că, prin relatarea unor aspecte, a conștientizat vreun moment că asupra persoanei respective se pot lua măsuri de urmărire, verificare sau că a urmărit, în mod conștient, să producă această consecință.

Totodată, a arătat că, potrivit notelor informative date de alte persoane, a rezultat că era perceput în comunitate ca o persoană cinstită, fără vicii, cu o comportare bună în familie, simpatizat în societate și la locul de muncă, fiind apreciat de șefi și subalterni, dar și în cadrul Consiliului Popular Făurești.

A concluzionat intimatul că notele nu îndeplinesc cerințele legale privind îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

II. Soluția instanței de recurs

Analizând actele și lucrările dosarului, sentința recurată în raport cu motivul de casare invocat, Înalta Curte constată că recursul este fondat.

2.1. Argumentele de fapt și de drept relevante.

Reclamantul Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității a investit instanța de contencios administrativ cu o acțiune prin care a solicitat constatarea existenței calității de colaborator al Securității în ceea ce îl privește pe pârâțul Ioana Savu.

Soluționând cauza, curtea de apel a respins cererea, reținând că, din analiza actelor depuse la dosar de către CNSAS nu rezultă că prin informațiile furnizate de pârât prin notele informative menționate, invocate în acțiune, acesta ar fi denunțat activități sau atitudini potrivnice regimului totalitar comunist care să fie de natură a viza îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Recurentul-reclamant a formulat critici subsumate motivului de recurs prevăzut de dispozițiile art. 488 alin. 1 pct. 8 din Codul de procedură civilă, arătând că prima instanță a pronunțat sentința cu interpretarea și aplicarea greșită a prevederilor art. 2 lit. b din OUG nr. 24/2008, critici pe care instanța de control judiciar le apreciază întemeiate.

Potrivit dispozițiilor art. 2 lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008, este considerat colaborator al Securității „persoana care a furnizat informații, indiferent sub ce formă, precum note și rapoarte scrise, relatări verbale consemnate de lucrătorii Securității, prin care se denunțau activitățile sau atitudinile potrivnice regimului totalitar comunist și care au vizat îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Persoana care a furnizat informații cuprinse în declarații, procesele-verbale de interogatoriu sau de confruntare, date în timpul anchetei și procesului, în stare de libertate, de reținere ori de arest, pentru motive politice privind cauza pentru care a fost fie cercetată, fie judecată și condamnată, nu este considerată colaborator al Securității, potrivit prezentei definiții, iar actele și documentele care consemnau aceste informații sunt considerate parte a propriului dosar. Persoanele care, la data colaborării cu Securitatea, nu împliniseră 16 ani, nu sunt avute în vedere de prezenta definiție, în măsura în care se coroborează cu alte probe. Colaborator al Securității este și persoana care a înlesnit culegerea de informații de la alte persoane, prin punerea voluntară la dispoziția Securității a locuinței sau a altui spațiu pe care îl deținea, precum și cei care, având calitatea de rezidenți ai Securității, coordonau activitatea informatorilor”.

Din cuprinsul Notei de Constatate nr. DI/I/198/29.01.2019, rezultă că domnul Ioana Savu a fost recrutat în cadrul problemei PFA (persoane fără antecedente) și pentru încadrare informativă a locuitorilor comunei Făurești.

Acesta a semnat un Angajament, preluând numele conspirative „Uliariu Vasile” / „Ularu Vasile”.

La dosarul cauzei au fost depuse Notele informative semnate olograf cu numele conspirativ „Ularu Vasile”, în care se arată:

- „Sursa vă informează despre P. M. V. /.../ care lucrează la Balș de mai mult timp unde face naveta zilnic. Sursa a discutat cu acesta în apropierea Consiliului Popular Făurești când a venit cu buletinul la organele de miliție și spunea că e nemulțumit de retribuirea pe care o primește pentru munca pe care o prestează. Urmărește să se căsătorească în anul 1985 că și așa are vârsta cam înaintată.”, 13716, f. 156.

Intimatul-pârât sesizează faptul că P.V. este nemulțumit de retribuirea mică comparativ cu munca depusă, așa cum rezultă din Nota informativă din 10.02.1982, respectiv Nota informativă din 31.03.1982:

- “nu mai lucrează în nicio parte motivând că nu are retribuire corespunzătoare pentru munca lui”,

- “nu mai lucrează nicăieri spunând că nu-i convine retribuirea fiind mica pentru munca depusă” 13716, f. 133.

Tot despre titularul dosarului nr. I 3716, P.V., intimatul-pârât informează cu privire la preocupările pe care acesta le are:

- “Sursa vă informează despre P. M. V. /.../ Referitor la mașina de scris pe care o posedă P. tatăl său a spus că nu știe dacă o mai are sau nu pentru că acesta ar fi luat-o la București.”, f. 141.

- Sursa informează despre P. M. V. /.../ care se află acasă la părinți și nu lucrează nicăieri în câmpul muncii./.../ întrebând pe mama acestuia ce lucrează a spus că stă și scrie permanent dar nu știe ce că nu poate nimeni pătrunde în camera acestuia pentru că și când pleacă de acasă o încuie și își ia cheia”, f. 146.

Instanța de control judiciar apreciază că informațiile furnizate de intimatul-pârât au vizat îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar pentru ca o persoană să fie încadrată în categoria colaboratorilor poliției politice nu este necesar ca activitatea acesteia să fi adus efectiv atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, fiind suficient ca ea să fi fost îndreptată împotriva acestor drepturi și libertăți și să fi fost de natură, aptă să le aducă atingere.

Înalta Curte subliniază că reținerea calității de colaborator al Securității nu este condiționată de producerea unor repercusiuni împotriva persoanelor denunțate. Dispozițiile art. 2 alin. (1) lit. b) din O.U.G. nr. 24/2008 nu se referă la îngrădirea efectivă a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, fiind suficientă „vizarea” unei astfel de îngrădiri.

Or, oferirea de informații era aptă să afecteze dreptul la viață privată al persoanelor vizate, prevăzut de art. 17 din Pactul Internațional cu privire la Drepturile Civile și Politice, precum și dreptul la libertatea cuvântului, prevăzut de art. 19 din același pact și de Constituția României de la 1965, iar intimatul-pârât putea și trebuia să conștientizeze că, prin furnizarea informațiilor, asupra persoanelor denunțate exista riscul de a se desfășura acțiuni de represalii din partea organelor statale.

Contrar susținerilor intimatului-pârât, sesizările sale au vizat îngrădirea dreptului la viața privată a celor semnalati și nu pot fi justificate din perspectiva susținută de acesta, și anume faptul că nu a avut niciun moment reprezentarea clară a faptului că a relatat informații ce puteau fi aflate de la orice cetățean al comunității, deoarece erau cunoscute la nivelul comunității, fiind un aspect obișnuit despre care se vorbea pe față și astfel, rămâneau fără urmări.

Persoanele care dețineau mașini de scris erau atent monitorizate, fiind văzute ca un potențial pericol prin posibilitatea de a multiplica materiale contrare regimului.

Totodată, așa cum rezultă din documentele reținute în Nota de Constatare, titularul dosarului nr. I 3716 (cotă CNSAS), a fost urmărit pentru manifestări dușmănoase și înscrisuri cu caracter dușmănos.

Urmare a celor declarate de intimatul-pârât, ofițerul fixează ca sarcină pârâtului de “a stabili dacă mai deține mașină de scris”, precum și dirijarea altor surse din subordine, “Dolj” și “Arion”, 13716, f. 141.

Astfel, notele informative date de către intimatul-pârât au avut ca urmare anumite măsuri dispuse de ofițerul care le-a preluat, acestea constând în urmărirea și supravegherea persoanei despre care intimatul-pârât a relatat.

În aceste condiții, sunt nefondate susținerile intimatului-pârât în sensul că faptele sale nu au produs consecințe asupra persoanei vizate în notele informative.

De asemenea, condițiile în care s-a realizat recrutarea intimatului-pârât pot avea caracter exonerator doar prin prisma art. 2 lit. b) teza a II-a din O.U.G. nr. 24/2008, respectiv în măsura în care s-ar dovedi că a furnizat informații cuprinse în declarații, procesele-verbale de interogatoriu sau de confruntare, date în timpul anchetei și procesului, în stare de libertate, de reținere ori de arest, pentru motive politice privind cauza pentru care a fost fie cercetat, fie judecat și condamnat, situație neregăsită în speță.

Totodată, scrierea notelor informative conform celor dictate de milițieni nu este probată în vreun fel de intimat-pârât.

Înalta Curte subliniază, astfel cum s-a arătat anterior, că situațiile de excepție în care furnizarea de informații nu trebuie considerată activitate de colaborare cu Securitatea sunt numai cele prevăzute expres de art. 2 lit. b) teza a II-a din O.U.G. nr. 24/2008, iar intimat-pârât nu a indicat și probat intervenirea unor astfel de împrejurări.

În concluzie, în cauză au fost dovedite condițiile prevăzute de textul de lege pentru constatarea calității de colaborator al Securității, respectiv persoana să fi furnizat informații prin care se denunțau activități sau atitudini potrivnice regimului totalitar comunist și care au avut ca efect îngrădirea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

2.2. Temeiul legal al soluției adoptate în recurs.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 496 din Codul de procedură civilă, Înalta Curte va admite recursul declarat de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității împotriva sentinței civile nr. 922 din 5 octombrie 2020 pronunțate de Curtea de Apel București – Secția a IX-a contencios administrativ și fiscal.

Va casa sentința recurată și, rejudecând, va admite cererea de chemare în judecată.

Va constata calitatea de colaborator a Securității a pârâtului Savu Ioana, ns 17.03.1950, în Făurești, județul Vâlcea, fiul lui Ion și al Nicoliței.

PENTRU ACESTE MOTIVE, ÎN NUMELE LEGII, DECIDE:

Admite recursul declarat de Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității împotriva sentinței civile nr. 922 din 5 octombrie 2020 pronunțate de Curtea de Apel București – Secția a IX-a contencios administrativ și fiscal.

Casează sentința recurată și, rejudecând:

Admite cererea de chemare în judecată.

Constată calitatea de colaborator al Securității a pârâtului Savu Ioana, ns
17.03.1950, în, județul Vâlcea, fiul lui Ion și al Nicolitei.

Definitivă.

Soluția va fi pusă la dispoziția părților prin mijlocirea grefei instanței.

Pronunțată astăzi, 22 septembrie 2022.

Judecător,

L.Vișan

Judecător,

C.M.Canacheu

Judecător,

D.C.Vlad

Magistrat-asistent,

D.Nucă

Red. DN/2 ex/23.01.2023

Jud. fond – Ionel Florea, Curtea de Apel București - SCAF

ROMANIA
CURTEA DE APEL BUCUREȘTI
SECȚIA

Prezenta copie, fiind conformă cu originalul, se

în dosarul acestei instanțe.

se legalizează de noi.

GREIER SET

Deputat